

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2010. május 27. (03.06)
(OR. en)**

9989/10

**SOC 359
ECOFIN 289**

FEDŐLAP

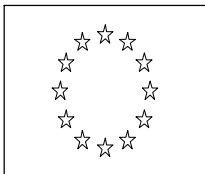

Küldi: Szociális Védelmi Bizottság
Címzett: az Állandó Képviselek Bizottsága (I. rész)/az EPSCO Tanács
Tárgy: A Gazdaságpolitikai Bizottság és a Szociális Védelmi Bizottság időközi közös jelentése a nyugdíjakról
– Rövid összefoglalás

A delegációk mellékelten kézhez kapják a Gazdaságpolitikai Bizottság és a Szociális Védelmi Bizottság nyugdíjakról szóló időközi közös jelentésének a Szociális Védelmi Bizottság és a Gazdaságpolitikai Bizottság által véglegesített és a Tanács (EPSCO) 2010. június 7–8-i ülésére figyelemmel benyújtott változataról készített rövid összefoglalást.

A teljes jelentés szövege e dokumentum 1. kiegészítésében található.

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A Gazdaságpolitikai Bizottság
Titkársága

Brüsszel, 2010.05.10.

A Gazdaságpolitikai Bizottság és a Szociális Védelmi Bizottság időközi közös jelentése a nyugdíjakról

Tartalomjegyzék

Összefoglaló	4
A – Kihívások és eredmények.....	4
B – A gazdasági válságnak a fennmaradó kockázatokat felerősítő hatása	7
C – Halmozódó kihívások és jövőbeli kilátások	8

ÖSSZEFOGLALÓ

Az EU számára továbbra is prioritás annak biztosítása, hogy a közpolitikák most és a jövőben is gondoskodjanak a fenntartható, elérhető és megfelelő nyugdíjvédelmekről. Míg a tagállamok hasonló alapvető kihívásokkal néznek szembe, jelentős különbségek vannak a népesség idősödésének bekövetkezése, a nyugdíjszabályozási struktúrák, a növekedési potenciál, a pénzügyi helyzet okozta korlátozások és a külső versenyképesség terén. Az állami kiadásoknak a népesség elöregedése miatt bekövetkező várható növekedése jelentős kihívás elé állítja az EU tagállamait. Rendkívül fontos olyan szakpolitikai intézkedések meghozatala, amelyek a nyugdíjak megfelelőségének biztosítása mellett javítják a tagállami költségvetések hosszú távú fenntarthatóságát.

A – KIHÍVÁSOK ÉS EREDMÉNYEK

(1) Napjainkban az emberek egészségesebben élnek, és várható élettartamuk hosszabb, mint ezelőtt bármikor a történelem folyamán. Ugyanakkor kevesebb gyermeket vállalnak, mint az előző generációk.

Az elmúlt évtizedekben a várható élettartam folyamatosan nőtt, évtizedenként akár két és fél évvel. Ha az élettartam növekedése ebben az ütemben folytatódik, az EU-ban élők többsége nagyon hosszú élettartamra számíthat. Ez azt jelentené, hogy a születéskor várható élettartam férfiaknál 8,5, nőknél 6,9 évvel nőne a következő 50 évben. A születések száma csaknem az összes tagállamban csökkent, és egyes tagállamokban továbbra is igen alacsony. Az élettartam megnövekedése és a születések számának csökkenése együttesen ahhoz vezet, hogy meredeken meg fog nőni az időskorú eltartottak aránya. A munkaképes korú lakosság aránya az előrejelzések szerint csökkenni fog, ennek hatására pedig csökken a potenciális munkaerő-kínálat, és visszaesik a gazdasági növekedés. Mindez szerteágazó következményekkel jár majd a gazdaság, a költségvetés és a társadalom terén.

(2) Az időskorú eltartottak arányának nagymértékű növekedése nyomán a legtöbb tagállam az elmúlt évtizedben megreformálta nyugdíjrendszerét, hogy megőrizze annak fenntarthatóságát és megfelelőségét, valamint hogy biztosítsa a méltányos feltételeket a generációk között és a generációkon belül, illetve a férfiak és nők között. A reformok elsősorban az állami nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát tekintve jelentettek lényeges előrelépést, de – eltérő mértékben – kedvező változást idéztek elő a megfelelőség, illetve mindenekelőtt az idősebbek számára nyújtott minimáljövedelem egyes szempontjai tekintetében is.

Az elfogadott reformok hosszú távon jelentősen visszafogják a várható állami nyugdíjkiadásokat, ahogy az a népesség idősödéséről szóló 2009-es jelentésben is szerepel. Ezért a reformok nagymértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az állami rendszerek továbbra is megfelelő nyugdíjellátást tudjanak nyújtani fenntartható módon. Ennek ellenére az állami nyugdíjkiadások az EU egészében az előrejelzések szerint 2060-ra a GDP 2 és fél százalékpontjának megfelelő arányban fognak emelkedni, ami átlagosan 23 %-os emelkedést jelent az állami nyugdíjkiadások terén; ez az arány egyes tagállamokban jelentősen magasabb is lehet.

A fenntarthatóság terén bekövetkező javulás nagyrészt a következő tényezők eredménye: a járulékok és a juttatások közötti kapcsolat szorosabbá válása, biztosításmatematikai mechanizmusok, valamint a valorizációs és indexálási szabályok megváltozása; ezen tényezők, ahogyan azt a mutatókkal foglalkozó munkacsoport és a Szociális Védelmi Bizottság 2009. decemberi jelentése¹ is kimutatta, azok számára, akik a jelenlegi nyugdíjkorhatár szerint vonulnának nyugdíjba, jellemzően csökkentenék a jövedelemtől függő bérpótlási arányokat.

A számos reformmal együtt az állami nyugdíjrendszerben a kihívást egyre inkább a megfelelő jövedelepótlás és a fenntarthatóság együttes biztosítása jelenti. Az állami rendszerek reformjai rendszerint olyan intézkedéseket tartalmaznak, amelyek a bérpótlási arányokat a szolgálati idő meghosszabbításával próbálják megoldani, és több tagállamban új vagy kiterjesztett kiegészítő nyugdíjrendszerek nyújtanak további lehetőségeket a munkavállalók számára, akik az állami rendszer korlátait több megtakarítással és kiegészítő jogosultságok megszerzésével ellensúlyozhatják.

A számos reform eredményei közé tartozik a jogosultságok kiterjesztése (pl. mezőgazdasági termelőkre, az önfoglalkoztatókra, a kevés jogosultsággal rendelkező nőkre stb.), a nemi szerepek jobb összeegyeztethetősége (pl. a gyermekgondozással töltött évek figyelembe vétele) és a munkaerőpiacok megváltozása, habár egyes problémák továbbra is megoldásra várnak (pl. atipikus szakmai életút, rövid távú szerződések). A jövedelemalapú nyugdíjrendszerek számítási alapját tekintve elmozdulás történt: sok tagállamban a legmagasabb jövedelem helyett a szakmai életút átlagjövedelmét veszik alapul, ami fokozta a generáción belüli méltányosságot és a fenntarthatóságot.

Az elfogadott változások hatással vannak a jelenleg fizetett nyugdíjakra is. Számos reform nyomán nőtt a nyugdíjminimum és a kiegészítő juttatások összege.

---

¹ További információkért lásd az „Updates of current and prospective theoretical pension replacement rates 2006-2046” (A jelenlegi és a jövőbeni elméleti nyugdíjbérpótlási arányok, 2006–2046) c. jelentést, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=752&newsId=551&furtherNews=yes>

A korai nyugdíjba vonulás korlátozásával és erőteljesebb munkavállalási ösztönzőkkel, a munkaerő-kereslet növekedést mutató időszakával és az 55-59 évesekre vonatkozó jellemző tulajdonságok megváltozásával az idősebbek körében nőtt a munkavállalók aránya, ami azt jelenti, hogy megfordult a korai nyugdíjba vonulás régóta meglévő tendenciája.

(3) Az előrelépések ellenére az EU egyes tagállamaiban a nyugdíjrendszernek a várható demográfiai változásokhoz alkalmazkodó átalakítása továbbra is valós kihívást jelent. Számos országban a nyugdíjrendszer további reformjaira lesz szükség. Emellett vannak arra utaló jelek, hogy a folyamatban lévő reformok jelentős kockázattal járhatnak a megfelelőség és a fenntarthatóság terén egyaránt. Mivel a nyugdíjrendszerek változásai az ellátást jellemzően nagyobb mértékben teszik majd függővé a munkaerő-piaci és pénzügyi változásoktól, jelentős kockázat áll fenn, ha a foglalkoztatási ráta nem nő kellőképpen, vagy a tőkepiacok nem nyújtják a várt eredményeket. A költségvetési konszolidáció, amely a gazdasági válság után egyre sürgetőbb, alapvetően fontos az államadósság csökkentése és az állami nyugdíjkiadások jövőbeli növekedésének finanszírozásához nyújtott hozzájárulás érdekében.

Sok tagállamban a reformok a nagyrészt egypilléres nyugdíjrendszert valódi többpilléres rendszerre alakítják át. A legtöbb tagállamban a nyugdíjjövedelem nagy részét továbbra is állami, felosztó-kirovó rendszer szerint fogják nyújtani. Ahogy a tőkefedezeti és járulékalapú nyugdíjrendszerek szerepe jelentősebbé válik, és az állami nyugdíjak egyre inkább az egész életen át szerzett jövedelem után fizetett járulékokon alapulnak, a jövőben a nyugdíjak megfelelősége fokozottan az alábbi tényezőktől fog függni: jó gazdasági teljesítmény, a munkaerőpiacok arra irányuló képessége, hogy hosszabb és minél kevesebbszer megszakított járulékfizetési és szolgálati időt tegyenek lehetővé, megerősített kapcsolat a járulékok és az ellátások között a nyugdíjrendszerben, valamint a pénzügyi piacokról származó biztonságos és megfelelő hozamok kombinációja.

Emellett jelentős kockázatok maradnak fenn. Egyes tagállamokban – figyelembe véve a jövőbeli demográfiai változások nagyságrendjét – a nyugdíjrendszer további reformjára lesz szükség. Számos országban, ahol a nyugdíjrendszer megreformálására irányuló folyamat még nem indult be kellőképpen, sürgősen felül kell vizsgálni a nyugdíjígérvényeket, figyelembe véve, hogy a gazdaság többi része várhatóan mit képes felvállalni. Más országokban további intézkedések szükségesek a már végrehajtott reformok tartós hatásának biztosítására.

B – A GAZDASÁGI VÁLSÁGNAK A FENNMARADÓ KOCKÁZATOKAT FELERŐSÍTŐ HATÁSA

(4) A válság a nyugdíjrendszer valamennyi típusánál felerősítette a fenntarthatósággal és a megfelelőséggel kapcsolatos aggodalmakat. Az alacsonyabb növekedési kilátások, a növekvő deficit és adósság hatással van a fenntarthatóságra. A megfelelőség tekintetében a nyugdíjasok mindeddig általában megfelelő védelemben részesültek a válsággal szemben, ugyanakkor a nyugdíjakat hátrányosan érinthetik a munka nélküli időszakok, az alacsonyabb járulékok és a pénzüi piacok kisebb hozamai. A válság hatással van a lakosság jelenleg aktív részére, és így a nyugdíjjogosultságok megszerzésére is, különösen a fiatalabb generációk esetében.

A jelenlegi nyugdíjasok a lakosság azon csoportjai egyikét alkotják, melyeket mindeddig a legkevésbé sújtott a válság, mivel nyugdíjjövedelmüket garantálták az állami rendszerek, amelyek eleget tudtak tenni automatikus stabilizáló szerepüknek. A kivételektől eltekintve a tőkefedezeti rendszerekből származó ellátás továbbra is elenyésző szerepet játszik a nyugdíjba vonult európai polgárok nyugdíja terén, és csak a súlyos költségvetési problémákkal küzdő tagállamoknak kellett az állami nyugdíjak kifizetését kiigazítaniuk. A tőkefedezeti rendszerek a jövőben számos tagállamban számottevően fontosabb szerepet fognak betölteni a nyugdíjrendszerben.

A válság jelentősen csökkentette a nyugdíjalapok eszközeinek piaci értékét, és a költségvetések helyzetének nagyfokú romlását idézte elő, ami változó mértékben nyomás alatt tartja az állami kiadásokat a nyugdíjellátás terén. A pénzüi árfolyamok 2008-as meredek zuhanását követően több tőkefedezeti rendszer tudta vesztesége egy részét visszanyerni 2009-ben² és 2010 elején. Ezt a válság nyomán a költségvetésben bekövetkező romlás nagyságrendjét figyelembe véve kell értelmezni; a romlás eladósodásban kifejezve a GDP csaknem 20 %-át jelenti, ami súlyosan korlátozni fogja az állami nyugdíjellátást. Mindez a már korábban jelentkező gyengeségekkel és kiegyensúlyozatlanságokkal együtt azt jelenti, hogy minden eddiginél nagyobb szükség lesz a koordinált költségvetési konszolidációra.

---

² Lásd: OECD: „Pension Markets in Focus” (Fókuszban a nyugdíjpiacok). 2009. október, 6. szám

(5) A válság rámutatott arra, hogy szükség van a pénzpiacoknak való kitétség mértékének és a tőkefedezeti rendszerek kockázatmegosztási struktúráinak felülvizsgálatára.

Az az egyes tagállamokban megfigyelhető tendencia, mely szerint elmozdulás történik a tőkefedezeti magánnyugdíjpénztárak irányába, segíthet a kifejezett állami pénzügyi kötelezettségek csökkentésében, ugyanakkor új kihívásokat és kockázatokat is teremt. Az, hogy a tőkefedezeti rendszereknek nem egyformán sikerült átvészelnüök a jelenlegi válságot, bizonyítja, hogy a struktúrának, a szabályozásnak és a befektetési stratégiának nagy jelentősége van. Ha a nyugdíjmeztakarítók és a nyugdíjbiztosítók számára sikerül megteremteni a megfelelőbb egyensúlyt a kockázatok, a biztonság és a hozamok között, az erősíteni fogja a tőkefedezeti rendszerekbe vetett bizalmat, és biztosítja azt, hogy e rendszerek hozzájáruljanak a nyugdíjvédelmek megfelelőségéhez.

C – HALMOZÓDÓ KIHÍVÁSOK ÉS JÖVŐBELI KILÁTÁSOK

(6) A megfelelőség és a fenntarthatóság ugyanazon érem két oldala. Általánosságban elmondható, hogy több munkára és hosszabb szolgálati időre lesz szükség e két feltétel együttes biztosításához³. A nyugdíjellátásban nincs olyan megoldás, amely mindenkinek megfelelne: minden rendszer rendelkezik előnyökkel és hátrányokkal, és mindegyiknek igazodnia kell a hosszú távú demográfiai és gazdasági tendenciákhoz. A politikai döntéshozók számára az jelent kihívást, hogy megteremtsék a fenntarthatóság és a megfelelőség közötti egyensúlyt. A válság és az esetleges alacsonyabb gazdasági növekedés mindezt nehezebb és sürgetőbb feladattá teszi. Ezért rendkívül fontos, hogy megerősítsük az olyan, rendelkezésre álló megoldásokkal kapcsolatos tudatosságot, amelyek megfelelő nyugdíjvédelmet tesznek lehetővé. Az átláthatóság és a tájékoztatás alapvető fontosságú a közvélemény bizalmának elnyerése és a célravezető magatartással kapcsolatban történő iránymutatás terén. A nyugdíjrendszerek megfelelősége és fenntarthatósága közötti egyensúly teljes körű biztosítása érdekében uniós szinten is megfelelőbben összehangolt erőfeszítésekre lesz szükség a mérések és adatok tekintetében.

A népesség előregedése következtében fellépő kihívások kezelésére továbbra is érvényes a stockholmi Európai Tanács által elfogadott átfogó keret (melynek három pillére a következő:

i. az adósság gyors csökkentése; ii. a foglalkoztatási ráták és a termelékenység növelése; iii. a nyugdíjrendszer, az egészségügyi ellátási rendszer és a tartós gondozási rendszer reformja); elengedhetetlen lesz, hogy mindhárom pillér tekintetében előrelépést érjünk el.

---

³ A rossz egészségi állapot külön mérlegelést igényelhet.

Ugyanakkor egyes országokban a válság hatására sürgetőbbé vált, hogy a nyugdíjrendszereket átfogó megközelítéssel korszerűsítsék. A költségvetési konszolidáció, valamint a középtávú költségvetési célkitűzések elérése alapvetően fontos az államadósság csökkentése és az állami nyugdíjkiadások jövőbeli növekedésének finanszírozásához nyújtott hozzájárulás érdekében.

A válság minden nyugdíjstruktúrára hatással lesz. A válság rámutatott a megreformált rendszerek egyes aspektusainak gyengeségeire, melyekre megoldást kell találni; ilyen különösen a tőkefedezeti rendszerek szerepe, valamint az állami és a magánszférabeli pillérek közötti interakció.

A válság arra is rávilágított, hogy a gazdasági növekedés, a foglalkoztatás, a pénzpiacok megfelelő szabályozása, valamint a generációk közötti és azokon belüli szolidaritás és a méltányosság a nyugdíjrendszerek egymással összefüggő, fontos elemei. A nyugdíjrendszer megfelelő működéséhez makrogazdasági stabilitás, továbbá jól működő munkaerőpiacok és pénzpiacok szükségesek. A strukturális munkanélküliség csökkentése hatalmas előnyökkel járna.

A szolgálati idő meghosszabbítása nélkül a megfelelés és a fenntarthatóság közötti egyensúly nehezen érhető el. Számos nyugdíjreform önmagában csökkentené az éves bérpótlási arányokat, ha a munkavállalók nem dolgoznának többet és tovább. A munkavállalókban tudatosítani kell, hogyan növelhetik majdani nyugdíjjövedelmüket kiegészítő nyugdíjak és kiegészítő jogosultságok megszerzésével; mindeközben biztosítani kell, hogy hozzájussanak az ezzel kapcsolatos különféle kockázatokra vonatkozó megfelelő tájékoztatáshoz. A válság hatására a politikai döntéshozók számára még sürgetőbb, hogy stabilitást biztosítsanak azáltal, hogy átláthatóvá teszik a nyugdíjrendszerrel kapcsolatos intézkedéseket, tudatosítják a nyugdíjjövedelmek növelésére jelenleg és a jövőben rendelkezésre álló lehetőségeket, és iránymutatást adnak az ezzel kapcsolatos célra vezető magatartás tekintetében.

(7) A foglalkoztatási ráta terén az elmúlt évtizedben elért javulás veszélybe kerülhet, és további előrelépésekre van szükség. Növekedési kilátások, megfelelő foglalkoztatási ösztönzők, nyitott munkaerőpiacok és a tényleges nyugdíjkorhatár emelése szükségesek ahhoz, hogy többen, többet és tovább dolgozhassanak.

60 éves korukra a munkavállalók csak mintegy 40 %-a áll munkaviszonyban, a nők foglalkoztatási aránya pedig továbbra is lényegesen elmarad a férfiakétól. Ez hatalmas kihasználatlan potenciált jelent; az EU tagállamainak kulcsfontosságú politikai célkitűzése lesz, hogy mindenki, de elsősorban az idősebb munkavállalók és a nők körében növeljék az általános foglalkoztatási rátát, és ezáltal emeljék a tényleges nyugdíjkorhatárt. A migráció pozitív aspektusait a lehető legteljesebb mértékben ki kell használni.

A munkában töltött évek szükséges meghosszabbítása – figyelembe véve a várható élettartam folyamatos növekedését – nagy kihívást fog jelenteni, mivel kiigazításokra is szükség lesz a munkahelyen és a munkaerőpiacon az életkort figyelembe vevő irányításban, valamint a munkavállalók elvárásai és magatartása terén.

Az adó- és ellátási rendszerek, valamint a munkabérrendszerek ösztönzőket nyújthatnának a munkavállalóknak arra, hogy gazdaságilag aktívak maradjanak, és építsék fel saját humán tőkéjüket. Emellett szükségesek lesznek olyan intézkedések, mint például az életkor alapján történő megkülönböztetés kezelése, az élethosszig tartó tanulás népszerűsítése, valamint az idősebb munkavállalók számára biztosított rugalmas nyugdíjbavonulási lehetőségek és egészséges munkahelyek.

A nyugdíjrendszerre vonatkozó intézkedések mellett a kormányoknak támogatniuk kell olyan lehetőségek biztosítását, amelyek lehetővé teszik, hogy a munkavállalók többet és tovább dolgozzanak, és további kiegészítő jövedelemforrásokra tegyenek szert. Az előregedéssel járó változások kezelése érdekében alapvetően fontos a könnyen érthető, olcsó és a modern munkakörülményeknek megfelelő nyugdíjrendszerekhez való hozzáférés biztosítása. Ennek elérése céljából lényeges minden érdekelt fél (például a szociális partnerek) bevonása.